

Зіновій Коваль

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПОЧУТТЯ ПАТРІОТИЗМУ ЯК ПРОВІДНОГО ЗАСОБУ НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ

Публікація присвячена аналізу окремих механізмів державного управління формуванням почуття патріотизму як провідного засобу набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості. Розглядаються концептуальні підходи до усвідомлення феномену патріотизму через призму його значення у побудові української незалежної та демократичної держави. Запропоновано нове визначення терміну «націоналізм» як культурного та політико-економічного патріотизму та «інтернаціоналізму» як міжнародного націоналізму, властивого кращим представникам націй, патріотам, які виступають за спільність інтересів і солідарність різних народів, націй і рас, що проявляється в їх психології, ідеології та соціальній практиці.

Ключові слова: свідомість, патріотизм, націоналізм, інтернаціоналізм, механізми державного управління інформаційно-психологічною стійкістю України.

В теорії державного управління недостатньо розглянуто механізми формування почуття патріотизму як провідного засобу набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості. Виникає необхідність аналізу окремих концептуальних підходів до усвідомлення феномену патріотизму через призму його значення у побудові української незалежної та демократичної держави.

Дана проблематика обговорюється в періодичних друкованих виданнях та в мережі Інтернет. В наукових публікаціях цієї теми торкались: академік АЕН України М. Швайка, професор НТУ України «Київський політехнічний інститут» Б. Сусь, ректор Острозької академії, доктор психологічних наук І. Пасічник, професор Львівського національного університету імені Івана Франка В. Корнійчук, академік, директор Інституту фізіології ім. О. Богомольця О. Кришталь, доктор педагогічних наук, професор С. Ніколаєнко; народні депутати України – Віталіна Дзоз, М. Четов; громадські діячі – президент Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого, кандидат педагогічних наук Валентина Стрілько; публіцисти – кандидати філософських наук С. Грабовський, І. Лосев, Марта Куц, А. Афанасьєв та інші.

Підходи до аналізу окремих механізмів державного управління формуванням почуття патріотизму як провідного засобу набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості нерозгорнуті, бачення їх різнопланові та концептуально неузгоджені. Консолідованої точки зору в розумінні цих процесів немає. В епоху державного капіталізму та економічного націоналізму в Україні традиційно націоналізм, як політична теорія і практика державного управління, все ще сприймається з комуністичних позицій вкрай негативно.

Мета даної публікації – аналіз окремих механізмів державного управління формуванням почуття

патріотизму як провідного засобу набуття Україною інформаційно-психологічної стійкості та використання в цій справі теорії і практики націоналізму як явища культурного та політико-економічного патріотизму.

Як соціально-психологічне почуття патріотизм зародився в прадавні часи у формі прихильності до рідних місць, своєї громади, звичного укладу життя. З розвитком держави він наповнився політичним змістом, який пов'язується зі стійкістю й мужністю при захисті Батьківщини, любов'ю до неї, відданістю своєму народові, гордістю за надбання національної культури.

Сучасний період українського державотворення характеризується складними, суперечливими, багато в чому нав'язаними нам із зовні, соціально-економічними, політичними та духовними процесами. У суспільній свідомості вкорінюються байдужість, егоїзм, індивідуалізм, цинізм, немотивована агресивність, неповажне ставлення до держави та соціальних інститутів. На сьогодні наше суспільство немає загально визнаного національного ідеалу, а його духовно-моральні орієнтири відкинута на задній план пріоритетами дикої ринкової економіки. За роки української незалежності ми так і не навчилися пишатися своєю країною, її культурою та історичною спадщиною. Враховуючи те, що український інформаційно-психологічний простір знаходиться під контролем сусідніх держав, нам і не дають можливості пишатися своєю країною, яку неукраїнські ЗМІ щодня принижують, обрідують, дискредитують. При цьому держава мовчить або в'яло імітує протидію. Хоча давно відома істина, що тільки та держава чого-небудь варта, яка вміє себе захищати, в тому числі й інформаційно-психологічно, що без самовідданої любові до Батьківщини, без гордості за неї, без вміння ефективно її захищати, не може цивілізовано існувати жоден народ, нація чи держава.

Словники визначають патріотизм – (від грецьк.- земля, співвітчизник, родина, вітчизна) як любов до вітчизни, відданість вітчизні, бажання своїми діями слугувати її інтересам [20]. Для патріотизму характерні, перш за все, висока самосвідомість, почуття необхідності працювати заради Вітчизни та спільного блага. Ось чому наші опоненти так не люблять свідомих громадян України. Адже там, де є свідомі, а значить активна громадянська позиція, там звужуються можливості для чужих маніпулятивних дій, там міцне громадянське суспільство, ефективне державне управління, сильна держава. Патріот – це не звання, це стан душі, спосіб життя. Це борг перед минулим і відповідальність за майбутнє [3].

Патріотизм – один із духовних стрижнів інформаційно-психологічної стійкості людини, суспільства, держави. Без патріотизму немає держави, він є обов'язковим елементом будь-якого механізму державного управління. Якщо в механізмі державного управління не закладено елементи патріотизму, то такий механізм буде шкідливим для країни та її народу. Без почуття патріотизму не створиш міцної сім'ї, яка буде існувати лише номінально. Підтримуючи принцип російського художника І. Глазунова, що «росіянин той, хто любить Росію», можна з впевненістю стверджувати, що й в багатонаціональній Україні українцем є той, хто любить Україну. І. Глазунов також дав влучну відповідь непатріотам, вказавши на те, що саме відсутність патріотизму є пристанищем негідників, а не навпаки. Бог, Праця, Нація – основа процвітання кожної сильної держави.[6]

У суспільстві засвоєння патріотичних цінностей і норм життя – це передусім об'єктивний, керований процес, яким в першу чергу повинна перейматись держава. Патріотизм не закладений в генах, він явище соціальне

і тому не успадковується, а формується. Отже, саме на державному рівні необхідно запроваджувати цілеспрямовані, комплексні, послідовні програми патріотичного виховання громадян України.

Патріотизм – це одна із великих християнських добродієвостей, це любов жертвна, коли людина заради ближнього, Батьківщини ладна віддати своє життя. Необхідно враховувати просту життєву істину: патріотів здатні виховувати тільки патріоти. Як зазначила президент Міжнародного освітнього фонду імені Ярослава Мудрого Валентина Стрілько, сучасні педагоги бояться розробляти теми національно-патріотичного виховання. З'ясувалося, що в Україні немає жодної докторської дисертації з цієї актуальної проблеми. В проектах «Концепції громадянської освіти та виховання в Україні» та «Концепція загальнодержавної цільової програми патріотичного виховання громадян на 2013–2017 роки» поняття українського національного виховання немає, патріотизм нівелюється поняттями «громадянське виховання», «громадянська культура», «громадянське суспільство». Ці документи спрямовані на виховання космополітів. Про українську мову як основний фундамент формування української нації та українських патріотів у цих документах навіть не згадують.[12]

Керівник будь-якої успішної держави світу, в першу чергу, завжди є її палким патріотом, який з любов'ю відноситься до своєї держави, нації, народу та здатен відстоювати їх інтереси. Тому він об'єктивно стоїть на позиціях націоналізму, адже іншої позиції у нього бути не може. Так, колишній прем'єр-міністр Великої Британії М. Тетчер відверто визнавала, що націоналізм, національна гордість і національні інститути, не дивлячись на властиві їм недоліки, формують найкращу основу для діючої демократії [4].

Вчені вважають, що не можуть ліберальні цінності, на яких базується ЄС, вистояти в епоху державного капіталізму та економічного націоналізму. Академік АЕНУ М. Швайка, аналізуючи вплив економічної кризи в країнах Єврозоони, зазначає, що Захід втрачає позиції і виявляється нездатним оцінити кризову ситуацію і знайти з неї вихід.[23]

Націоналізм – ворог імперії, імперіалізму (ось чому імперіалісти так не люблять націоналістів – З. К.). Професор, доктор педагогічних наук Б. Сусь підтримує думку тих, хто не погоджується з твердженням, що шовінізм, фашизм і нацизм є хворобами націоналізму, адже націоналізм є природною захисною реакцією нації на агресивні дії шовінізму, фашизму чи нацизму [19].

Відповідно до викладеного, автор пропонує визначити націоналізм як культурний, політико-економічний патріотизм, що проявляє себе у здоровій любові до Батьківщини, свого народу, своєї нації. У зв'язку з цим виникає необхідність під новим кутом зору подивитись і на інтернаціоналізм. Автор інтернаціоналізм визначає як міжнародний націоналізм, що властивий кращим представникам націй, які люблять свою Вітчизну, є її патріотами і разом з тим виступають за спільність інтересів і солідарність різних народів, націй і рас, що проявляється в їх психології, ідеології та соціальній практиці. Інтернаціоналізм не абсолютизує національні особливості, але й не ігнорує їх, вміло та толерантно поєднує вирішення національних та інтернаціональних (міжнародних) завдань. Тому в ХХ столітті й закріпився саме термін «інтернаціоналізм», а не «інтерсоціалізм» чи «інтеркомунізм».

Звичайно, націоналізм як «парасолькова» ідеологія, може набувати різних форм – від радикально-а-

гресивних до ліберальних і демократичних (так само, як соціалізм, комунізм чи консерватизм). Класичним взірцем ефективності національно-демократичної ідеології та політики є діяльність Індійського національного конгресу, яка мала наслідком не тільки незалежність Індії, а й подальший швидкий та ефективний розвиток цієї велетенської поліетнічної держави. Інший приклад ефективності націоналізму – Ізраїль. Ця держава побудована майже з нуля на основі принципів єврейського націоналізму, тобто сіонізму, який сповідує різні політичні течії – від трудовиків соціалістів до релігійних консерваторів. І розвинене громадянське суспільство цієї країни завдячує самим фактом свого існування саме сіонізму.[2]

Академік, директор Інституту фізіології ім. О. Богомольця О. Кришталь визначає свідомість як функцію мозку і підкреслює, що як феномен вона залишається таємничою для науки, не дивлячись на те, що в науці існують сотні її визначень. Механізм роботи мозку відомий – це взаємодія молекул із електричними сигналами. Щодо свідомості, то кожен знає, що він її має, хоч і не може сказати, що це. Ми сприймаємо життя так, наче дивимося кіно. Мозок українця відрізняється від мозку людини іншої країни тому, що українцю була пред'явлена українська реальність. І вона у нього вбудувалася. Тому в націоналізмі немає нічого злого, а навпаки – але до тих пір, поки ми не абсолютизуємо свої відмінності. Як казав З. Фрейд, фашизм – це фетишизм малих відмінностей [7].

У повсякденній практиці, піддавшись пропагандистським стереотипам та штампам, націоналізм плутають з шовінізмом, даючи характеристику тому чи іншому суспільно-політичному явищу, риси шовінізму відносять до націоналізму, подаючи ці два політологічні поняття як синоніми. Навіть радянська політична наука визначала шовінізм тільки як крайню форму націоналізму, що проповідує національну винятковість, протиставляє інтереси одної нації інтересам інших націй, розповсюджує національну чванливість, розпалює національну ворожнечу та ненависть. А великодержавний шовінізм визначався як ідеологія і політика пануючих класів нації, що займають керівне становище в державі та оголошують свою націю «вищою» нацією і націлюють свою політику на пригнічення інших націй, їх дискримінацію в економічному, політичному й культурному житті. Найбільш крайній прояв шовінізму – людиноненависницька ідеологія і політика фашистських держав [21]. Очевидно, що бурхливе національно-політичне життя в Україні немає до практики шовінізму ніякого відношення, хоча деякі зовнішньополітичні сили практикують по відношенню до України саме підходи великодержавного шовінізму.

Аналізуючи послання Президента України до парламенту «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2013 році», аналітики зійшлися на думці, що, оцінюючи національну культуру як засіб консолідації суспільства та критикуючи розповсюдження на українському медіаринку «низькопробної російської теле- і кінопродукції», Президент стоїть на позиціях культурного націоналізму [13]. Сьогодні, вважає народний депутат М. Чечетов, важливо тільки одне – консолідувати зусилля усіх фракцій, усвідомлюючи роль парламенту та його історичну місію у прийнятті виважених, необхідних для відродження нашої країни і добробуту її майбутніх поколінь рішень – своєчасних, гідних і патріотичних [22].

Коли патріотизм охоплює великі території і не враховує загальнонаціональних цінностей, то виникає ризик його переродження у сепаратизм. В Україні спостеріга-

ється унікальне явище, коли частина місцевого політикуму ставить себе в опозицію не до уряду, а до країни в цілому. Тому територіальний патріотизм має два варіанти розвитку: або вихід на рівень загальнонаціональних цінностей, або деградація до форм сепаратизму. Територіальний патріотизм: донецький, галицький, київський, одеський та інші, маючи своє місце і свої права, аж ніяк не може замінити всеукраїнський національно-державницький, бо лише він здатен забезпечити Україні нормальний розвиток без сепаратистсько-трайбалістських ексцесів, що за певних обставин може поставити нас на хибний, а головне кривавий шлях, як події в Югославії 90-х років минулого століття.[15]

Отже, у випадках абсолютизації регіонального патріотизму, який може стати загрозою цілісності держави, остання повинна негайно втрутитись в цей кимось спланований процес, з метою не допустити створення, спершу, інформаційно-психологічної, а в подальшому ідеологічної та адміністративно-сепаратної автономії. Навіть у царині патріотизму держава повинна бути на сторожі.

В Україні бракує системного державного підходу до національно-патріотичного виховання. Як вважає В. Стрілько, дітей і молодь треба не просто навчити історії, мови, літератури – їх треба закохати в Україну [18]. Національний патріотизм повинен бути законодавчо захищений, як це має місце в цивілізованих країнах. Тільки в Україні над патріотичними почуттями та вчинками будь-хто може собі дозволити насміхатись, саме патріотів, як правило, критикує «незалежна й демократична» преса. Ще в далекому 1993 році лідер російських комуністів Г. Зюганов відверто заявив, що саме відсутність єдиного простого й зрозумілого патріотичного світогляду є причиною сучасних негараздів Росії [5].

Україні потрібен стрімкий свідомий ідеологічний прорив, рішуча й потужна підтримка української культури, українського слова – від дитячих садків до вищих навчальних закладів. Інакше, як вважає професор В. Корнійчук, українцям потрібно буде ще років з двадцять, щоб утвердитися у своїй свідомості [11]. За даними газети «Аргументи і факти в Україні», 82 % громадян України назвали себе патріотами, але захищати свою країну зі зброєю в руках готові тільки 34 % громадян. При чому, кількість бажаючих захищати Україну скоротився на 20 % всього за два роки. Газета робить висновок, що патріотизм в Україні став філософським поняттям, визнання на Батьківщині не є бажаною метою, а держава не формує у населення навиків до самозахисту [8].

Не можна сказати, що держава нічого не робить для формування почуття патріотизму, активної життєвої позиції у пересічних громадян, особливо молоді. Так, у 2013 році започатковано всеукраїнську науково-практичну конференцію «Українське національне виховання: реальність, тенденції, перспективи», що пройшла регіонами України. На конференції детально обговорювалось питання патріотичного виховання громадян України як передумови розвитку державності. До конкретної роботи щодо сприяння формуванню міцних підвалин патріотизму черговий раз приступили у Збройних Силах України, де напрацьовано Концепцію ідеологічної роботи. Її мета – сприяння забезпеченню належного рівня ідеологічної роботи з особовим складом у сучасних умовах реформування та розвитку Збройних сил. Йдеться про формування ідеологічної мотивації захисника Вітчизни, насамперед – патріотизму.[10]

Однією із кардинальних проблем українського сьогодення є проблема досить низького рівня національного патріотизму новоявленої буржуазії. Аналітики стверджу-

ють, що новоявлена буржуазія не є національною, а тільки компрадорською, що становить головну перешкоду розвитку держави, суспільства та ефективного управління ними. Українське для них є другорядною. Доки панує такий стан, жодної демократії та громадянського суспільства в Україні не буде, бо вони не можуть існувати без корупції, економічного й політичного монополізму, ексклюзивних прав для обраних, без клановості. Вони є потужним і вирішальним чинником увічнення неоколоніального стану масової свідомості нашого суспільства. Ось чому їх телеканали справляють враження чогось чужого й ворожого до України [14].

З точки зору державного управління, патріотизм – це обопільне почуття. Держава зобов'язана турбуватись про своїх громадян, захищати їх і допомагати їм забезпечувати квітуче майбутнє, і тоді громадяни будуть патріотами держави, визнають її своєю. В протилежному випадку, якщо держава буде непатріотичною по відношенню до своїх громадян, вони, як правило, в такій ситуації відреагують аналогічно. Така держава – приречена, вона сама створює проти себе революційну ситуацію. А от хто скористається цією небезпечною, як для держави так і суспільства, ситуацією – це ще велике питання? Тому механізми державного управління інформаційно-психологічною стійкістю України повинні складатись з механізмів державного управління формуванням почуття патріотизму.

Унікальність патріотизму та його надзвичайно велика роль у життєдіяльності будь-якого етносу полягає в тому, що він завдяки своїй позитивній соціальній спрямованості «перетворює» населення країни від байдужих до суспільних проблем людей на активних, свідомих, патріотично налаштованих особистостей, для яких служіння своїй Батьківщині є внутрішньою потребою та складає сенс їх життя.[1] Тому перед державою, її елітою лежить непіднятий пласт формування у молоді, всієї громади патріотизму, поваги до країни, до її культури й історії. Слід змінити орієнтири на непомірне збагачення, раз і назавжди засудити демонстративне багатство, рішуче долати соціальну нерівність, без цього якісних змін не буде. Не слід чорнити все минуле, адже на холоді критики ніколи не виросте українське дерево державності, тож матимемо лише мертвого стовпа псевдодемократії і олігархії [16].

Ректор Острозької академії, доктор психологічних наук І. Пасічник впевнений, що треба розширювати уроки і заходи виховання, які формують з людини патріота. В Європі почуття патріотизму виховувалося на двох іпопостасях – високій моралі й християнській ідеї. Ми не можемо нині говорити про таку теорію виховання в Україні, бо до цього часу в нас її немає. За роки незалежності ми так і не спромоглися вибудувати чітку систему виховання – від шкільного віку до юнацького [17].

Аналізуючи механізми державного управління формуванням почуття патріотизму, як провідного засобу набуття інформаційно-психологічної стійкості, необхідно констатувати, що первинною ланкою формування патріотизму є відповідний індивідуальний та колективний процес глибокого усвідомлення людиною, громадянином, громадою, народом, нацією, елітою себе як активних членів українського суспільства, які є відповідальними перед собою і майбутніми поколіннями за свою щасливу долю, які здатні на підставі українського світогляду творити своє успішне майбуття, ґрунтуючись на національній ідеї та реалізуючи намічене через ефективно налагоджену роботу гілок влади. Доречно відзначити, що оскільки відповідно до вимог статті 5

Конституції України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, і що саме він здійснює владу безпосередньо та через органи державної влади і органи місцевого самоврядування, то не зайвим буде запропонувати в Україні поділ влади не на три гілки, а на чотири, додавши, у відповідності з Конституцією, самоврядну гілку влади [9].

Саме самоврядна гілка влади здатна забезпечити глибоке практичне усвідомлення людиною, громадянином, громадою себе як активних членів українського суспільства, творців своєї долі. Самоврядна гілка влади – творець підвалин патріотизму. Без реальної самоврядної гілки влади, звичайно обмеженої Конституцією та законами від проявів сепаратизму, побудова України як частини європейського співтовариства буде неможливою, про що й свідчать наші двадцятьтрьохрічні намагання щодо успішного державотворення. Саме такою автору бачиться діалектика українського усвідомленого патріотичного поступу (рис. 1).

З точки зору державного управління, патріотизм – це обопільне почуття. Держава зобов'язана турбуватись про своїх громадян, захищати їх і допомагати їм забезпечувати квітуче майбутнє, і тоді громадяни будуть патріотами держави, визнають її своєю. Держава повинна мобілізувати творчий потенціал діячів науки, культури, освіти для всебічного теоретичного обґрунтування методів формування національно-патріотичних переконань громадян в умовах саме керованих ринкових перетворень. Оновлення вимагає нормативно-правова база національно-патріотичного виховання. Давно визріла потреба у формуванні механізмів державної системи організаційного забезпечення якісного національно-патріотичного виховання, стратегії висвітлення історичної та патріотичної тематики в ЗМІ, створення інформаційної бази в мережі Інтернет з проблем виховання патріотизму в Україні, системного програмного забезпечення комп'ютерних ігор, які базуються на героїці вітчизняної історії.

Рис. 1. Діалектика українського усвідомленого патріотичного поступу

Висновки

Аналізуючи механізми державного управління формуванням почуття патріотизму, необхідно констатувати, що за роки української незалежності ми так і не навчилися пишатися своєю країною, її культурою та історичною спадщиною. Український інформаційно-психологічний простір знаходиться під контролем сусідніх держав, що дає можливість для їх ЗМІ щодня принижувати, обривувати та дискредитувати Україну. Все це катастрофічно знижує рівень інформаційно-психологічної стійкості України як держави, її міжнародний авторитет, позитивний імідж. Потрібно пам'ятати, що тільки та держава чого-небудь варта, яка вміє себе захищати, в тому числі й інформаційно-психологічно. Тому автор пропонує використати в державному управлінні теорію і практику націоналізму, як явища культурного та політико-економічного патріотизму.

Необхідно вдосконалювати механізми зміцнення самоврядної гілки влади, яка здатна забезпечити глибоке практичне усвідомлення людиною, громадянином, громадою себе як активних членів українського суспільства, творців своєї долі. Самоврядна гілка влади – творець підвалин патріотизму. Без реальної самоврядної гілки влади, звичай обмеженої Конституцією та законами від проявів сепаратизму, побудова патріотичної України як частини європейського співтовариства буде неможливою, про що й свідчать наші намагання щодо успішного державотворення.

Література.

1. Афанасьєв А. Патріотами не народжуються // «Народна армія». – 14.06.2006. – С. 6.

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті визначено чинники розвитку освіти, зокрема професійної, її першочергові завдання. Проаналізовано сучасні проблеми державного управління розвитком системи освіти. Вивчено основні напрямки реалізації принципів державного управління розвитком системи професійної освіти.

Ключові слова: освіта, система професійної освіти, державне управління розвитком системи професійної освіти.

2. Грабовський С. Схоже, нам знову пропонують Україну без українців // День. – № 23-24. – 8-9. 02 2013. – С. 5.

3. Гур'євська Г. Патріотизм не виникає нізвідки і не виражається тільки на словах. Цю любов треба доводити конкретними справами // «Голос України». – № 104. – 06.06.2013. – С. 4.

4. Железная женская логика // Корреспондент. – 17.08.12. – С. 45.

5. Зюганов Г. «Нация должна себя уважать» // Правда. – 10.09.1993. – С. 2-3.

6. Глазунов И. «Отсутствие патриотизма – прибежище негодяев» // «Аргументы и факты в Украине». – № 40. – 2004. – С. 3.

7. Івшина Л., Кучук М., Семенченко М. Харченко О., Миколюк О. «Мозок треба використовувати за призначенням» Академік Олег Кришталь – про ілюзію свідомого вибору, механізм думання та змагання людини і штучного інтелекту // День. – № 67-68. – 12-13.04.2013. – С. 6-7.

8. К бою не готовы? Как современная Украина пережила бы войну // «Аргументы и факты в Украине». – № 25. – 2913. – С. 28.

9. Конституція України // Харків «Одісей». – 2011.

10. Концепція ідеологічної роботи у Збройних Силах України // «Народна Армія». – 02.03.2013. – Спецвипуск № 3. – С. 1-4.

11. Корнійчук В. «Українці моли б повчитися патріотизму у жителів Гвінеї» // «Високий замок». – 25.04. – 01.05.2013. – С. 14.

12. Кушнір Б. Нам потрібні патріоти чи космополіти? // «Голос України». – № 76. – 19.04.2013. – С. 14.

13. Куц М. Президент уходить в опозицію // Коментарі : №23. – 14.06.2013. – С. 4-5.

14. Лосев І. Буржуазія родом із совка // Український тиждень. – №6(274). 8-14.02.2013. – С. 10.

15. Лосев І. Шахтар – чемпіон! Донбас – патріот! // Український тиждень. – №22 (290). – 7- 13.06. 2013. – С. 14-17.

16. Ніколаєнко С. доктор педагогічних наук, професор, голова Громадської ради освітан і науковців України Як нам устати з колін // Голос України. – № 116. – 22.06.2013. – С. 20.

17. Пасічник І. «Наш професор – один із десяти у світі знавців мови, якою розмовляв Ісус Христос» // «Урядовий кур'єр». – № 117. – 04.07.2013. – С. 20.

18. Сєдих Ю. «Молодь треба закохати в Україну» // «Урядовий кур'єр». – 23.05.2013. – № 90. – С. 9.

19. Сусь Б. Що таке націоналізм, фашизм, нацизм, шовінізм... Без емоцій // День. – № 87-88. – 24-25.05.2013. – С. 13.

20. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов – М.: Сов. Энциклопедия, 1983. – С. 484.

21. Чечетов М. Патріотизм влади – у консолідації зусиль // Голос України. – № 70. – 11.04.2013. – С. 4.

22. Швайка М. Уплив фінансової економічної кризи в країнах Євросоюзу на вдосконалення його недовершеної конструкції // Віче. – № 10. – 2013. – С. 30-32.

✦ Для більшості країн з високим рівнем конкурентоспроможності національних економік характерним стає перехід від екстенсивного використання людських ресурсів з низьким рівнем базової професійної підготовки до інтенсивного використання висококваліфікованої робочої сили, більш гнучкої у сфері прийняття рішень і процесі адаптації до нових технологій. Таким чином, в умовах постіндустріального суспільства знання є джерелами і влади і високого статусу. А оскільки знання можна здобути за допомогою освіти, зокрема професійної, то саме вона є головним чинником надбання культурного, соціального та інших капіталів у сучасному суспільстві і потребує пильної уваги з боку держави. В Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента №347/2002 від 17 квітня 2002 року зазначено, що держава повинна забезпечувати «підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці» [7, с. 2].

✦ Питання розвитку освіти, державного управління освітою, зокрема професійного, знайшли відображення в роботах багатьох вітчизняних дослідників, а саме: А. Абрамишина, В. Бесчастного, Я. Болюбаша, С. Бутівщенка, І. Вакарчука, Т. Вороніна, Д. Дзвінчука, В. Журавського, В. Зиков, А. Іваніков, В. Князева, Н. Колісниченко, В. Кременя, В. Крижка, В. Лугового, Т. Лукіної, В. Луначека, С. Майбороди, А. Мазак, Є. Матвіїшин, О. Молчанова, С. Ніколаєнка, В. Огаренка, Л. Парашенко, О. Поважного, В. Сиченко, М. Степка, І. Тимошенко, А. Тихонова, В. Шинкарука та ін.

✦ Професійна освіта як відкрита система постійно знаходиться під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища. Для її конкурентоспроможності та ефективного розвитку державне управління повинно трансформуватися відповідно до сучасних вимог суспільства. Адже ключовою особою постіндустріального або сервісного суспільства є конкурентоспроможний фахівець. Саме тому визначення сучасних тенденцій державного управління системою професійної освіти є актуальним.

✦ Формулювання цілей статті (постановка завдання) дослідження Мета статті визначити сучасні проблеми та тенденції державного управління системою професійної освіти в Україні.

✦ В Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента №347/2002 від 17 квітня 2002 року, визначено, що національна систе-

Постановка проблеми

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Вигляд основного матеріалу

Мета